

Ġ 5.3 IS-SAJD U L-AKKWAKULTURA

Ġ5.3.6

L-Akkwakultura

It-tfal jifhmu l-vantaggi ta' dan il-metodu fuq il-metodi l-oħra tas-sajd tradizzjonali. Jitkelmu fuq iċ-Ċentru tal-Akkwakultura f'Malta u x'ħut jitrabba fih.

Ricerka ta' Etienne Vella - Għajnsielem

A. X'inhil-Akkwakultura?

L-akkwakultura hija t-trobbija ta' ħut, li jiġu mkabbra ġo vaski u tankijiet fuq l-art.

Il-bniedem jagħżel x'tip ta' ħut irid irabbi, ħut bħal Awrat, Spnott, Tonn u oħrajn.

Dan jiddependi mid-domanda tas-suq (dak li jridu n-nies u l-ħwienet).

Meta l-ħut ikun żgħir dan jitkabbar ġo vaski u tankijiet fuq l-art. Meta l-ħut jikber dan jittieħed f'gagėg tax-xbieki fil-baħar (fish farms).

B. Għaliex l-akkwakultura hija importanti?

Il-qabdiet tas-sajd qiegħed dejjem jonqos, għalhekk l-akkwakultura tgħin biex il-provvista tal-ħut għas-suq (nies, restoranti, lukandi) ma tonqosx is-sena kollha.

Il-qbid tal-ħut isir mingħajr periklu għas-sajjieda. Il-xogħol biex jitkabbar il-ħut fl-akkwakultura m'huwiex ta' periklu.

Il-ħut jista jinbiegħ lill-pajjizi oħra. Fil-fatt Malta iżzomm biss 5 minn kull 100 awrata li tipproduci. Il-95 l-oħra jigu esportati lejn pajjizi oħra speċjalment l-Italja.

It-Torri ta' San Luċjan

L-akkwakultura f'Malta bdiet fl-1988.

Iċ-Ċentru tal-Akkwakultura gie mwaqqaf fit-Torri San Luċjan, f'Marsaxlokk.

It-Torri ta' San Luċjan kien mibni mill-Granmastru Wignacourt fis-seklu 17 biex jiddefendi l-bajja ta' Marsaxlokk.

Mill-1988 'l hawn inbnew ħafna tankijiet kbar u żgħar - b'ilma baħar għaddej minn ġo fihom.

Barra mit-trobbija tal-ħut fit-Torri ta' San Luċjan isir ukoll:

- ❖ Studju fuq il-fejqa tal-mard tal-ħut
- ❖ Esperimenti fuq il-ħut fil-laboratorju.
- ❖ Fejqa ta' ħut b'hal fkieren li jinqabdu fi xbieki)

Ċ. X'inhu s-sajd bla rażan (overfishing), u xi ħsara jista' jġib?

Is-sajd bla rażan huwa meta l-bniedem jaqbad ħafna ħut mill-baħar aktar milli suppost jaqbad. Jekk isir hekk is-sajjed ma jkunx jagħti żmien biżżejjed biex il-ħut ikollu l-friegħ.

Sajd bla rażan huwa wkoll meta jinqabad ħut li jkun għadu żgħir wisq, biex jinbiegħ. Ġeneralment dan il-ħut jintrema l-baħar - **mejjet**.

Il-ħsara tal-*overfishing* hija ħafna:

- ❖ Il-ħut ma jithalliex ikollu l-friegħ, peress li jinqabad żgħir u kmieni.
- ❖ Dan in-nuqqas ta' ħut itellef ix-xogħol lis-sajjeda. L-għixien tagħhom jiddependi mill-bejgħ tal-ħut li jaqbd.
- ❖ Ċertu speċi ta' ħut jistgħu jispicċaw għal dejjem! Il-fekruna hija waħda minnhom. Din hija protetta bil-ligi.

D. Iċ-Ċentru tal-Akkwakultura u *Fishfarms* oħra

- ❖ Meta l-ħut li jkun qed jitrabba fit-tankijiet fit-Torri ta' San Luċjan jibda jikber dan jittieħed fil-fish farms. Il-fish farms isiru fil-baħar miftuħ u l-ħut jinżamm f'gagėg tax-xbieki.
- ❖ L-ewwel kumpanija privata tal-*fishfarming*, li bidet taħdem Malta tinsab il-Mistra.

- ❖ Illum insibu madwar 8 *fishfarms* privati li jinsabu l-aktar lejn it-Tramuntana ta' Malta.
- ❖ Il-ħut fil-fish farms jingħataw l-ikel kuljum biex jibqgħu jikbru sakemm jaslu għad-daqs li jinbiegħu.

- ❖ Il-ħut minn dawn il-*fishfarms*, jiġi esportat l-aktar lejn l-Italja.

E. Il-ħut ewlieni mkabbar bl-Akkwakultura.

L-iktar ħuta li titkabbar f'Malta bl-Akkwakultura hija l-Awrata.

F'Malta nistgħu nrabbu diversi tipi ta' ħut ieħor bħal spnott, tonn, awrat, aċċjol, sallur, denci u ħut tal-qoxra bħal gajdri (*oysters*) u gambli.

L-Awrata.

- ❖ Hija l-ħuta l-aktar imrobbija fl-industrija Maltija.
- ❖ Tieħu sena u nofs biex tikber mill-bajda sa **350gramma**.
- ❖ Hija tonda u qasira.
- ❖ Hija ta' laħam abjad u bla xaħam.
- ❖ Tgerrem u tkisser bebbux u koċċli żgħar.
- ❖ Tgerrem ukoll x-xbieki tal-fish farms - tista' taħrab.

Sparus auratus